

העולם הזה שהיה

כפי 25 שנה

הזוהי, שראה אור השבוע לפני 25 שנה בתחילת יוצאת-דופן, של הכתב הראשי של אל פרט*, תחת הכותרת "הייתי לילה אתמי". ארה את המוסר, הכנסת אורחים", שסיפק לינה הינם העלים ולשאר אומללים כחברה הישראלית. עמנואל פרט שהה לילה במוסר זה, תיאר את שוכני המקום, שזכו בכינויים: המרוסמט, העסקן, ד"ר צורעם, ישו, משיח, משה שרת, מעשך החשיש והמנהרם.

מדור המישפט של השבועון סיקר את התיק, התובע הצבאי נגד רמ"מ 45469 ט. צורי אהרון, שבו נתבע אהרון צורי על מסירת מוסמך על ערבו, שהתגורר בתחומי המדינה במהלך מלחמת תש"ח, יצא בשירותה למדינה ערבית, ולמרות זאת נחשב כסיפוי של דבר ל"ניפקר". בית-הדין הצבאי העליון זיכה את צורי מאשמת מסירתו של המוסמך הזה. פועלי מיפעל קורדאני נטלו חלק באחד מאסנות הרכבת

הגדולים שהיו בישראל, כאשר אומרום שבו נסעו התנגש ברכבת. התוצאה: 11 נוסעים נהרגו ו-18 נפצעו. מדור מיוחד הוקדש לתחילתו של המרד פאלג'יריה. למעשה היה השבועון ראשוני העיתונים הישראלים שנתן סקירה מקיפה על המרד ועל השלכותיו על ישראל, תוך נקיטת עמדה. מאוחר יותר נימנו חברי המערכת על מייסדי הוועד למען אלג'יריה. כמדור האמנות התפרסמה כתבת השער, שהוקדשה לרקדנית רות נחמני. הכתבת סילבי קשת חירשה את מורדה, "הכל אודות חוזה", ומדור החידושים הציג בשער האחורי חידון בולים.

בשער הגיליון: רקדנית רות נחמני.

"העולם הזה" 893
תאריך: 25.11.54

שים גדולים, מהדהים, המפלסים לעצמם דרך אל לבם של בני-אדם.

כיצת אטום ישראלית? * דויד בן-גוריון רוצה לנסוע לסין * המאבק של שרת על סין העממית

העם יחסים מרחביים

כיצת אטומית פרטית

עיתוני ישראל עברו על הידיעה כי שתיקה. כתבי-החוקן שלהם זרקו אותה ל-סל. לא היה כימעט עיתון בעולם שהזכיר אותה. הידיעה: זיל מוק, הנציג היהודי של צרפת באו"ם ולשעבר שר-הביטחון שלה, דיבר על המקר האטומי הצרפתי, והזכיר רשימה של מדינות איתן משתפת צרפת פעולה. בין המדינות: ישראל. אדם אחד ששם לב לפסוק זה היה אבא אבן. הוא תמה על הדברים, הבריך ל-מישרד-החוקן. ביקש אינפורמציה. כשקיבל תשובה קם באו"ם, גילה כי ישראל חדרה באופן פעיל לשטח החקר האטומי. ל"שמור או למכור". בישראל עוררה הידיעה תרועת-שימחה. איש לא תפס כי דיוק מה היתה התרומה הישראלית. ההרי גשה הכללית היתה שישראל המציאה משהו הקרוב לפצצה אטומית, וחי"כ אחד אף הודרו לכלול בנאומו רמזים עבים, למען ידעו הערבים ויראו.

למעשה היתה הפעולה הישראלית יפה, אך לא מפוצצת. מדענים ישראלים, ש-ניגשו למחקר האטומי בראש פתוח, ללא שיגרה מחשבתית. גילו תהליך המאפשר לנצל חומרי-גלם בעלי איכות ירודה, כי מחיר זול מן המקובל. הגורם המדריך: מציאותם של חומרים כאלה בישראל. כיוון שני: תהליך לייצור זול של מים כבדים.

כיום כתב-צלם בטלוויזיה הישראלית.

מיבצע שרת

מעולם לא עוררו כה מעט יריות הד פוליטי כה גדול כמו היריות שנורו מא/ק בת גלים על דייגים מצריים. מיספר ה-יריות, לפי הודאת המצרים בשבוע ש-ערב: אס. אהד: ניצחון תעמולתי מצרי שנימשך למעלה מחודש, והגיע לסיומו רק השבוע. כשישראל ניצחה בסיבוב פוליטי וכתה לגיני המצרים בוועדת שביתת-הגשק. הערך המעשי: קרוב לאפס.

היתה זאת הידיעה המרעושה של השבוע, אך לא הידיעה החשובה בו. זו היתה אחרת, ומעודדת יותר. הפעם הראשונה, מאז מלחמת העצמאות, היתה לישראל מדיניות ברורה וחיונית כלפי המרחב. ה-איש שגרם לכך, נגלה בצורה זו כי מדינאי אמיתי: משה שרת.

מיבצע ישמעאל

כוח שידר קול ישראל הודעה משעממת לכאורה: כל ערבי המבקש לקבל בחזרה פיקדון שהוקפא בבנק ישראלי, יפנה לסניף הקרוב של בנק ברקליס, או בנק עותומן, וימלא טופס. ערבי הרוצה להוציא את תוכנה של כספת בבנק ישראלי, יבקש רשות-כניסה לישראל. ההסידורים יהיו כ-וכו.

היה זה מעשה גדול. קרפוליטי חדש, שעובד בפעם הראשונה בתוכניתו הגדולה של העולם הזה (887), שכונה בשם "מיבצע

ישמעאל", עלה לשלב של ביצוע: מעל לראשי שליטי ערב פנתה ממשלת-ישראל לפליטי פלסטין והבטיחה להם תיקון של עוול ללא כל תמורה, והכריחה אותם לע-שות את אשר לא עשה עוד כל ערבי אחר מעבר לגבול: להכיר בקיומה של ישראל, לנהל אתם עסקים סדירים.

משה שרת, שקיבל צעד זה על אחריותו, הוכיח בפעם הראשונה עליונות ברורה על דויד בן-גוריון בשטח המדיני, ולא בהיסט הדעת. בנאומו הגדול בכנסת (העולם הזה 892) הכריז על עיקרון חשוב: הקרב המכריע של השנים הבאות יהיה הקרב בין ישראל ושליטי ערב על נשמתם של 30 מיליון ערבים במרחב.

המחיר: ירידים. אולם קו זה, ככל קו פוליטי עקבי המבטיח תוצאות, הנהו יקר. הוא מצריך קורבנות. הוא מחייב להתנגש עם ירידים קיימים, כדי להשיג הישגים הנראים מפוקפקים, שיבשילו פרי רק במרוצת השנים.

כבר השבוע נגלתה התקלה הראשונה. בה בשעה שישראל הכריזה קבל עם ועולם על ידיותה היצוקה מברזל עם הרפוב-ליקה הצרפתית, סערה בצפון-אפריקה מילחמת-השייורו הערבית, שריתקה את הערצה והאהבה הבלתי מסויגת של כל ערבי, מקובלנקה ועד לגבולות פרס, ומשם את ההתלהבות של בני אסיה הדרומית עד לאינדונסיה המוסלמית. ידיד צרפת הוא בהכרח אויב של מילחמת-שייטורו זו.

המאבק על נשמת ההמונים הערבים הוא המאבק המכריע. הוא המאבק הישראלי שיטביע חותמו, לטובה או לרעה, על הר היסטוריה. אולם מאבק זה לא יוכרע ב-מעשים קטנים. אחריהם חייבים לבוא מע-

מדיניות

כגישה עם מאו

כאשר פירסמה תצפית העולם הזה את הידיעה על צאתה של מישלחת מיסחרית ישראלית לסין-העממית, לא מיהר מישרד-החוקן לפרסם הכחשה לכך. אולם רבים מפקידי המישרד טענו בשיחות פרטיות, כי דבר אינו ידוע להם וכי אין הם מאמינים בו. ניכר היה באותם פקידים שהם לא ניסו לסלף את העובדות: הם באמת לא ידעו דבר.

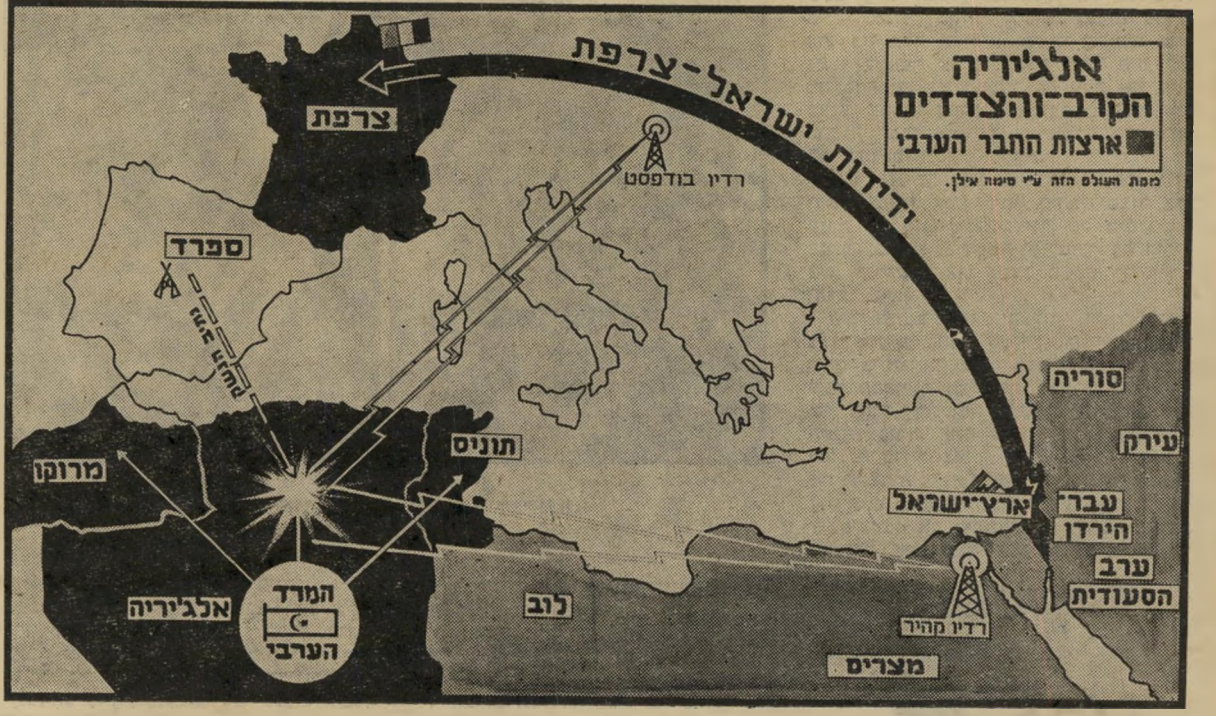
הפקידים לא ידעו גם על המאבק ה-ממושך בין דויד הכוהן, ציר ישראל ב-בורמה, לבין ראש-הממשלה ושר-החוקן, משה שרת. שרת התנגד לתוכנית בכל החריפות, טען כי האמריקאים יכעסו וכי אין ישראל יכולה להכזיב את לנקוט בקו מדיני עצמאי כלפי סין-העממית. הד כוהן פתח בהתקפת-נגד, טען כי אי קיום יחסים עם סין-העממית עשוי להוריד את קרנה של ישראל באסיה, לקלקל את היחסים ההולכים ומתהדקים עם הודו. אולם שרת חיסל את הוויכוח המוקדם במהירות ובתקיפות: הוא הסביר להכוהן, כי שירות-החוקן אינו סולל-בונה, וכי עליו להישמע לתוראות, הוזהר אותו שלא להשמיע על דיעותיו על הבעיה באוונט זרים או עיתוי נאים.

דויד הכוהן התעלם מן האזהרה. הוא הסביר את בעיית יחסי ישראל-סין לא רק לעיתונאים, אלא גם להנהגת מפא"י, וטען כי הבעיה איננה רק דיפלומטית, אלא גם אידיאולוגית, וכי המיפלגה חייבת לנקוט בעמדה ברורה כלפיה. דבריו נתקבלו על דעת ההנהגה: הוועדה המדינית המצומצמת של מפא"י אישרה את תוכניתו של הכוהן, חייבה את שרת להוציא הוראות מתאימות.

המשלוח על אבן. ראש-הממשלה קיי בל את תבוסתו בשקט, נאות אפילו לצרף את הכוהן למישלחת-ישראל באו"ם, כדי שישגיח על פעולתו של אבא אבן הפרו-אמריקאי. אומנם עוד בטרם הגיעה הי-מישלחת לניו-יורק, הצליח אבן לעקוף את ההוראות המפורשות שקיבל, והצביע נגד הדיון על קבלת סין-העממית לאו"ם. דעתו: כל הצבעה אחרת היתה מסעירה את יהדות ארצות-הברית. אולם מאו ואילך ייצגו הי-כוהן את ישראל באו"ם בכל הנוגע לבעיות אסיה.

בשבתו בניו-יורק ניצל הכוהן את ניצ-חוונו על שרת ותבע ממנו לשגר לסין נוסף על המישלחת המיסחרית גם מישלחת פוליטית. שר-החוקן נאלץ להתפשר גם הי-פעם, והבטיח כי אם יצליח סיוורה של המישלחת המיסחרית, אשר בראשה יעמוד כנראה, הכוהן עצמו, תצא לסין-העממית מישלחת תרבותית. בראש המישלחת הי-שנית יעמוד דויד בן-גוריון, אשר הסכים לנסוע בתנאי שתובטח לו פגישה אישית עם מאו-טונג. מועד הנסיעה: מיד ל-אחר הבחירות.

השבוע נאלץ שרת לאכול את פרי תבו-רתו, כאשר עמד על בתי-הכנסת והכריז על נסיעתה של המישלחת המיסחרית הי-ישראלית בחודש הבא לפקין. אולם בה בשעה עלה בידו לנקום ביריבו: הוא לא הזכיר כלל את פעילותו של דויד הכוהן לכינון היחסים עם סין-העממית, וטען כי נסיעת המישלחת סודרה רק על-ידי שגרי-רות ישראל במוסקבה.

המרד בא לאלג'יריה: מפה זו, שהוכנה במיוחד על-ידי מערכת העולם הזה, מתארת את מאן-הכוחות לחופי הים-התיכון. כאשר מצד אחד מתגבשת חזית של עמי ערב ומן הצד השני ברית בין צרפת לישראל. ברית זו, שאדריכלה היה שימשון פרס, לא החזיקה מעמד שנים רבות, והזיקה לישראל יותר משהועילה.